

Δ11 – Παρατηρήσεις επί της ΜΠΕ για το Κέντρο Κράτησης στη Βάστρια

Τόπος και Ημερομηνία: Μυτιλήνη, 10 Δεκεμβρίου 2025

Προς: Αρμόδιες Περιβαλλοντικές Αρχές & Φορείς Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων

Θέμα: Παρατηρήσεις επί της τροποποίησης της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) του έργου Προσωρινή Δομή Φιλοξενίας του άρθρου 8 του ν. 4375/2016 στην θέση “Βάστρια” (Πλάτη) στη νήσο Λέσβο

ΕΝΩΠΙΟΝ

της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικού & Χωρικού Σχεδιασμού Βορείου Αιγαίου της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, με έδρα την οδό Καβέτσου 1 & Σμύρνης, Τ.Κ. 81132, Μυτιλήνη

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης της από Οκτωβρίου 2025 Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Μ.Π.Ε.) υπό τον τίτλο «ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ (Μ.Π.Ε.) του έργου Προσωρινή Δομή Φιλοξενίας του άρθρου 8 του ν. 4375/2016 στην θέση “Βάστρια” (Πλάτη) στη νήσο Λέσβο», την οποία υπέβαλλε το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου.

Ι. Έννομο συμφέρον για την κατάθεση των Απόψεών μας.

Με την υπό διαβούλευση Μελέτη Τροποποίησης της Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων σκοπείται η περιβαλλοντική αδειοδότηση

- εγκατάσταση και λειτουργία Φωτοβολταϊκού Σταθμού ανεξάρτητης παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, συμπεριλαμβανομένου συστήματος αποθήκευσης ενέργειας και
- η βελτίωση βατότητας και την τεχνική αναβάθμιση της δευτερεύουσας δασικής οδού σύνδεσης της δομής.

Τις ώδε Απόψεις - Αντιρρήσεις υποβάλλουμε άπαντες με προφανές έννομο συμφέρον, ως κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής εγκατάστασης του υπό κρίση έργου, χωρίς να απαιτείται η επίκληση οποιασδήποτε αποκλειστικώς προσωπικής μας βλάβης (ΣτΕ Ολ 3920/2010, ΣτΕ Ολ 673/2010, ΣτΕ Ολ 1296/2011).

Η οργάνωση Community Peacemaker Teams – Aegean Migrant Solidarity δια του εκπροσώπου της Σπυρίδων Γαληνός του Βασιλείου, και οι άνωθεν υπογράφωντες καταθέτουν τις παρούσες παρατηρήσεις εκφράζοντας βαθιά ανησυχία για την ουσία και τη διαδικασία της ΜΠΕ που αφορά το Κέντρο Κράτησης στη Βάστρια. Η τροποποιητική μελέτη κατατέθηκε σε προχωρημένο στάδιο υλοποίησης του έργου, γεγονός που καθιστά τη δημόσια διαβούλευση τυπική και άνευ ουσίας, παραβιάζοντας την αρχή της διαφάνειας και της συμμετοχής του κοινού στις περιβαλλοντικές αποφάσεις.

Πέραν αυτού όμως θεωρούμε ότι η υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. Τροποποίησης ΑΕΠΟ θα πρέπει αν απορριφθεί για τους παρακάτω κρίσιμους λόγους.

Α. Περιεχόμενα Μελέτης Περιβάλλοντος για την Τροποποίηση ΑΕΠΟ

Όπως προβλέπουν ρητά οι Προδιαγραφές Μελέτης Περιβάλλοντος για την Τροποποίηση ΑΕΠΟ οι οποίες καθορίζονται στο Παράρτημα 5, 4.1 & 4.10 της ΚΥΑ 170225/14 (ΦΕΚ 135 Β΄/27.01.2014), όπως αυτή τροποποιήθηκε με την υπ’ αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/143898/9866/24 (ΦΕΚ 7322 Β΄/31.12.2024): «Τροποποίηση των περιεχομένων των μελετών περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Α του ν. 4014/2011 για την ευθυγράμμιση με το άρθρο 18 του Εθνικού Κλιματικού Νόμου (ν. 4936/2022)», η μελέτη θα έπρεπε να περιλαμβάνει «Εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων» αλλά και «Μέτρα αντιμετώπισης των ενδεχόμενων επιπτώσεων» για όλες τις προτεινόμενες παρεμβάσεις.

Στα εν λόγω Κεφάλαια 7 και 8 του Παραρτήματος 5 προβλέπονται τα εξής:

«...7.Εκτίμηση και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφονται, εκτιμώνται και αξιολογούνται οι πιθανά σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που αναμένονται από την τροποποίηση του έργου ή της δραστηριότητας.

Η εκτίμηση, αξιολόγηση και αιτιολόγηση των προτεινόμενων τροποποιήσεων, ως προς τις επιπτώσεις στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, γίνεται ώστε να τεκμηριώνεται επαρκώς ότι λόγω των διαφοροποιήσεων:

- i) είτε επέρχεται ουσιαστική μεταβολή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε σχέση με αυτές που εξετάστηκαν και αξιολογήθηκαν για το αρχικώς περιβαλλοντικά αδειοδοτημένο έργο ή δραστηριότητα.*
- ii) είτε δεν επέρχεται ουσιαστική μεταβολή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε σχέση με αυτές που εξετάστηκαν και αξιολογήθηκαν για το αρχικώς περιβαλλοντικά αδειοδοτημένο έργο ή δραστηριότητα.*

Η εκτίμηση και αξιολόγηση περιορίζεται στις άμεσες και στις έμμεσες σημαντικές επιπτώσεις από την προτεινόμενη τροποποίηση του έργου ή της δραστηριότητας και το βαθμό διαφοροποίησης τους με αυτές που έχουν εκτιμηθεί και αξιολογηθεί για το αρχικώς περιβαλλοντικά αδειοδοτημένο έργο ή τη δραστηριότητα. Εξετάζεται επίσης το εάν διαφαίνεται πιθανότητα σημαντικής αθροιστικής ή συνεργιστικής δράσης μεταξύ νέων επιπτώσεων της τροποποίησης και αυτών του αρχικώς περιβαλλοντικά

αδειοδοτημένου έργου ή δραστηριότητας, καθώς και άλλων έργων ή δραστηριοτήτων που ενδεχομένως εντωμεταξύ υλοποιήθηκαν στην περιοχή.

8. Μέτρα αντιμετώπισης των ενδεχόμενων επιπτώσεων

Στη περίπτωση που από τα αναφερόμενα στο κεφάλαιο 6, η Μελέτη Περιβάλλοντος για την τροποποίηση ΑΕΠΟ καταλήγει στο συμπέρασμα της περίπτωσης δii) ανωτέρω, τότε στο κεφάλαιο αυτό περιγράφονται:

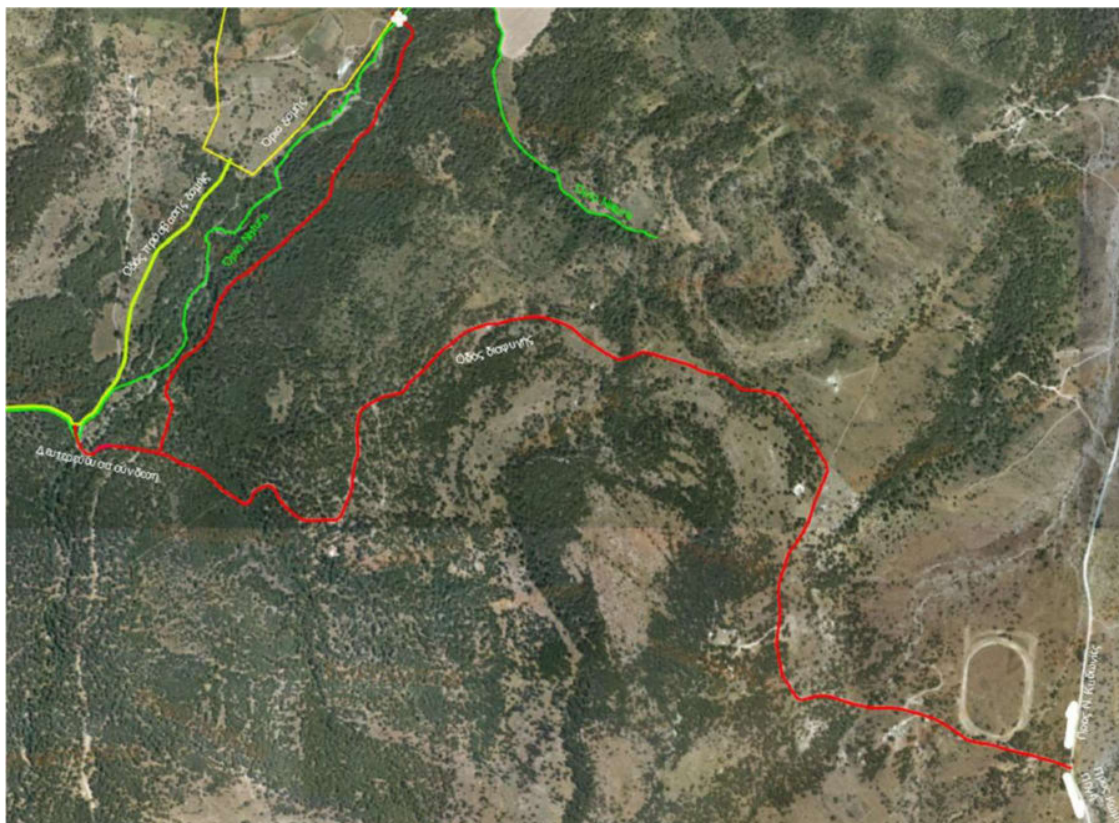
8.1 τυχόν προτάσεις, όροι, μέτρα και περιορισμοί για την αντιμετώπιση των ενδεχόμενων σημαντικών επιπτώσεων που συνδέονται με την αιτούμενη τροποποίηση με τεκμηριωμένη αξιολόγηση τους ως προς την αποτελεσματικότητα τους

8.2 το σχετικό με την αιτούμενη τροποποίηση πρόγραμμα παρακολούθησης, εφόσον απαιτείται.».

Ωστόσο η «Μελέτη Τροποποίησης ΑΕΠΟ & Τεχνική Έκθεση Ρεμάτων» (Σεπτέμβριος 2025), περιλαμβάνει εκτίμηση και μέτρα αντιμετώπισης μόνο για το προβλεπόμενο έργο εγκατάστασης και λειτουργίας Φωτοβολταϊκού Σταθμού και αποθήκευση ενέργειας, **αγνοώντας εντελώς την άλλη παρέμβαση της δευτερεύουσας δασικής οδού σύνδεσης της δομής, όπως περιγράφεται πλέον ως 'οδό διαφυγής'.**

Για τον λόγο αυτό, η Υπηρεσία Σας οφείλει να απορρίψει το υπό διαβούλευση έργο καθώς δεν έχει υποβληθεί πλήρης, τεκμηριωμένη Μ.Π.Ε, όπως η νομοθεσία προβλέπει.

Β. Επιπτώσεις προτεινόμενης δευτερεύουσας δασικής οδού σύνδεσης της δομής – οδό διαφυγής

Εικόνα 1: Η οδός διαφυγής και η δευτερεύουσα σύνδεση (κόκκινο χρώμα) και η οδός πρόσβασης στην δομή (κίτρινο χρώμα)

Με την υπ' αριθμό 20588/23-07-2024, Τροποποίηση της Απόφασης 10546/19-04-2023 της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων του Έργου: "Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας του αρθρ.8 του Ν.4375/2016, στη θέση "Βάστρια" της Δημοτικής Ενότητας Λουτροπόλεως Θερμής του Δήμου Μυτιλήνης και Δημοτικής Ενότητας Αγ.Παρασκευής του Δήμου Δυτικής Λέσβου, του Ν.Λέσβου, της Περιφέρειας Β.Αιγαίου", Τμήμα Περιβαλλοντικού και Χωρικού Σχεδιασμού και πιο συγκεκριμένα στις κάτωθι παραγράφους προβλέπει τα εξής

«...4.42. Επειδή ο κίνδυνος εκδήλωσης πυρκαγιάς είναι πολύ αυξημένος, θα πρέπει να προβλεφθεί οπωσδήποτε και οδός διαφυγής από το κέντρο γένεσης της κυκλοφορίας (35 σχ. της παρούσης)

4.43. Η αδειοδότηση της οδού διαφυγής θα πρέπει να ολοκληρωθεί πριν την έκδοση του πρωτοκόλλου εγκατάστασης αναδόχου της οδού διαφυγής και πάντως η υλοποίησή της να πραγματοποιηθεί παράλληλα με την υλοποίηση του έργου της δομής και πριν την λειτουργία της. (35, 40, 41, 52 σχ. της παρούσης).»

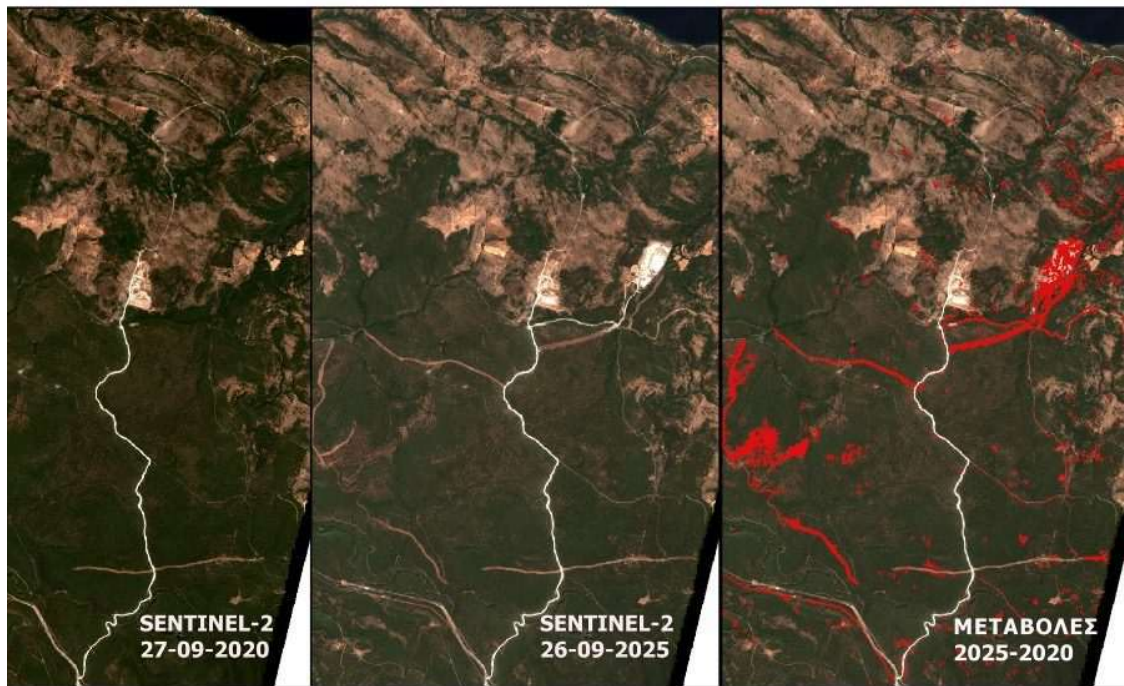
Σύμφωνα με την υπό διαβούλευση «Μελέτη Τροποποίησης ΑΕΠΟ & Τεχνική Έκθεση Ρεμάτων» (Σεπτέμβριος 2025), η προτεινόμενη **δευτερεύουσα δασική οδός σύνδεσης της δομής αποτελεί την επιβεβλημένη με την τροποποιητική ΑΕΠΟ 'οδό διαφυγής'.**

Στην παράγραφο **3.1.2. Περιγραφή οδοποιίας** που γίνεται περιγραφή του προτεινόμενου έργου η οδός περιγράφεται ως εξής:

«...Το συνολικό μήκος της οδού διαφυγής είναι 4.696 m και της δευτερεύουσας σύνδεσης 256,0 m. Τα πρώτα 80 m από την έξοδο από την δομή, μέχρι την σύνδεση με την υφιστάμενη δασική οδό είναι νέα χάραξη (συμπεριλαμβάνεται το τμήμα πάνω από το ρέμα του Αγ. Ιωάννη). Τα υπόλοιπα 4.616 m είναι βελτίωση της βατότητας της υφιστάμενης οδού, μέχρι την σύνδεσή της με την οδό που συνδέει τις Ν. Κυδωνιές με την Κώμη.»

Το σύνολο της προτεινόμενης οδού (βλ. Εικόνα 1), διέρχεται μέσα από την προστατευόμενη περιοχή NATURA 2000 "Όρος Όλυμπος Λέσβου" (SPA: GR4110011). Παρόλο που στην υπό διαβούλευση ΜΠΕ τα έργα για κατασκευή των 80m, αλλά και η εξομάλυνση των υπόλοιπων θεωρούνται ήσσονος σημασίας, στα επιμέρους χαρακτηριστικά μπορούμε να δούμε αρκετά τεχνικά έργα όπως την κατασκευή κιβωτοειδή οχετού 6,00 x 3,00 m στο ρέμα Αγίου Ιωάννη, σωληνωτούς οχετούς, τάφρους, αντιδιαβρωτικά έργα, διαπλατύνσεις της οδού με τις απαραίτητες υλοτομήσεις, αντικαταστάσεις υφιστάμενων σκυροδεμάτων σε 4 ιρλανδικές διαβάσεις με νέες κατασκευές ελαφρώς οπλισμένες αλλά και βελτίωση της βατότητας της υφιστάμενης οδού με θραυστό υλικό λατομείου πάχους 15 cm. Όλα αυτά λαμβάνουν μέρος εντός της ως άνω προστατευόμενης περιοχής, οπότε σε καμία περίπτωση οι παρεμβάσεις αυτές δεν θα έπρεπε να θεωρηθούν παρεμβάσεις αυτές ως «μη ουσιώδη μεταβολή» όπως τις χαρακτηρίζει η υπό διαβούλευση μελέτη.

Εντύπωση επίσης προκαλεί, ότι στο συνημμένο χάρτη της υπό διαβούλευσης μελέτης που υποδεικνύονται οι περιοχές NATURA 2000 της περιοχής, δεν εμφανίζεται η εν λόγω 'οδός διαφυγής' που διαπερνάει μέσα από προστατευόμενη περιοχή, αλλά μόνο η οδός πρόσβασης που βρίσκεται εκτός!

Εικόνα 2: Συγκριτικός χάρτης πρόσθετων οδικών, αντιπυρρικών, κατασκευαστικών και άλλων έργων από την έναρξη κατασκευής του Κέντρου Κράτησης Βάστριας στην εξεταζόμενη περιοχή

Επιπρόσθετα, όπως προβλέπουν ρητά οι Προδιαγραφές Μελέτης Περιβάλλοντος για την Τροποποίηση ΑΕΠΟ οι οποίες καθορίζονται στο Παράρτημα 5, 4.1 & 4.10 της ΚΥΑ 170225/14 (ΦΕΚ 135 Β'/27.01.2014), όπως αυτή τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/143898/9866/24 (ΦΕΚ 7322 Β'/31.12.2024): «Τροποποίηση των περιεχομένων των μελετών περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Α του ν. 4014/2011 για την ευθυγράμμιση με το άρθρο 18 του Εθνικού Κλιματικού Νόμου (ν.4936/2022)», και στο κεφάλαιο 7 που ορίζεται η διενέργεια της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων

«...Η εκτίμηση και αξιολόγηση περιορίζεται στις άμεσες και στις έμμεσες σημαντικές επιπτώσεις από την προτεινόμενη τροποποίηση του έργου ή της δραστηριότητας και το βαθμό διαφοροποίησης τους με αυτές που έχουν εκτιμηθεί και αξιολογηθεί για το αρχικώς περιβαλλοντικά αδειοδοτημένο έργο ή τη δραστηριότητα. **Εξετάζεται επίσης το εάν διαφαίνεται πιθανότητα σημαντικής αθροιστικής ή συνεργιστικής δράσης μεταξύ νέων επιπτώσεων της τροποποίησης και αυτών του αρχικώς περιβαλλοντικά αδειοδοτημένου έργου ή δραστηριότητας, καθώς και άλλων έργων ή δραστηριοτήτων που ενδεχομένως εντωμεταξύ υλοποιήθηκαν στην περιοχή.**»

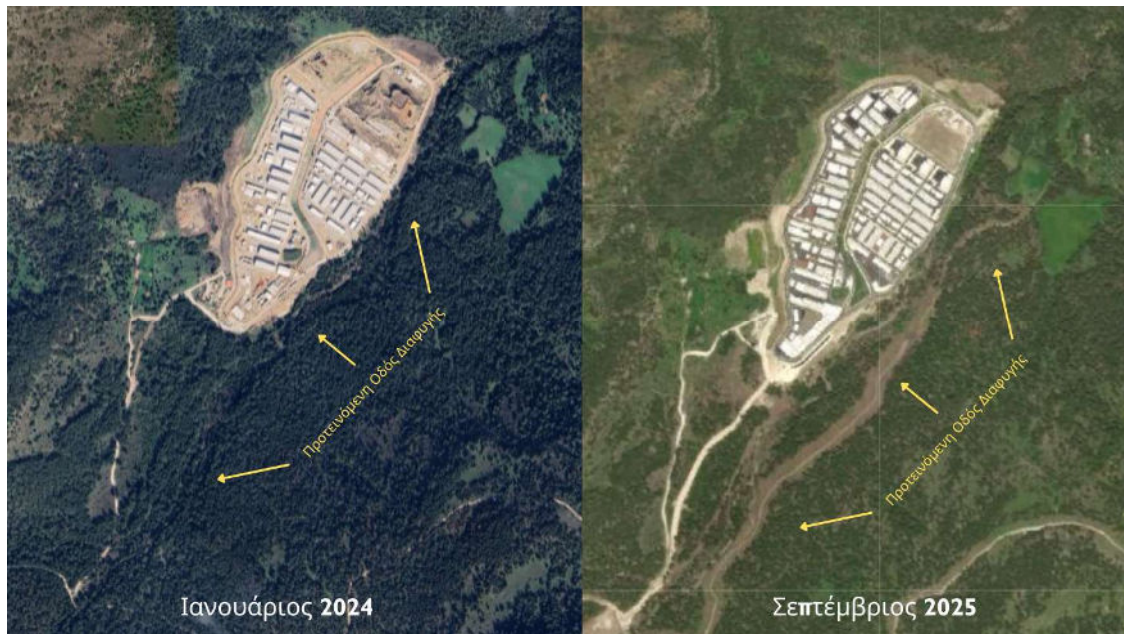
Οπότε ακόμα και αν τυπικά η προτεινόμενη οδός και οι επιπτώσεις της, εντάσσεται, κατά την περιβαλλοντική νομοθεσία, στην κατηγορία της «μη ουσιώδους μεταβολής» **δεν πρέπει να εξεταστούν ως ένα μεμονωμένο τεχνικό έργο, αλλά σε συνέργεια και αθροιστικά με τις υπόλοιπες προηγούμενες αδειοδοτημένες παρεμβάσεις, που περιλαμβάνουν ένα πυκνό πλέγμα από δρόμους, αντιτυρικές ζώνες, κατασκευές, παρεμβάσεις σε ρέματα κλπ.** Όπως διαφαίνεται και στην Εικόνα 2 από άρθρο σε προσωπικό λογαριασμό του Νίκου Χρυσάφη, Πολιτικού Μηχανικού και Υπάλληλου Διεύθυνσης Δασών Λέσβου, που αναδημοσιεύτηκε στον τοπικό τύπο, **οι μεταβολές είναι απολύτως ουσιώδης στην κλίμακα του τόπου¹.**

Το ίδιο αφορά και τον προτεινόμενο φωτοβολταϊκό σταθμό και αποθήκευσης ενέργειας.

Ως εκ τούτου, η Υπηρεσία σας δέον όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτό.

¹ Lesvosnews.net, (2025, 10 Νοεμβρίου), Από την “προσωρινή” δομή... στη μόνιμη υποδομή: Τι αποκαλύπτουν οι ΑΕΠΟ για τη Βάστρια, Lesvosnews.net. Ανακτήθηκε 14 Νοεμβρίου 2025, από <https://www.lesvosnews.net/articles/news-categories/periballon/apo-tin-prosorini-domi-sti-monimi-ypodomi-ti-apokalyptoyn-oi>

Γ. Παρεμβάσεις για τη διάνοιξη της δευτερεύουσας δασικής οδού σύνδεσης της δομής – οδό διαφυγής

Εικόνα 3: Μεταβολές και υλοτομήσεις στην προτεινόμενη οδό διαφυγής

«...Το πρώτο τμήμα της δασικής οδού μήκους 1.200 m περίπου κινείται στο μέσον ζώνης πυροπροστασίας η οποία είναι παράλληλη με την νότια όχθη του ρέματος Αγ. Ιωάννη»

Η προτεινόμενη 'οδό διαφυγής' που ξεκινά από το νοτιοανατολικό άκρο της δομής, με αρχική κατεύθυνση δυτικά, και στη συνέχεια νότια και νοτιοανατολικά, στα πρώτα 1.200 μέτρα κινείται στο μέσον ζώνης πυροπροστασίας η οποία είναι παράλληλη με την νότια όχθη του ρέματος Αγ. Ιωάννη. Η εν λόγω ζώνη πυροπροστασίας αποτελούσε δευτερεύουσα δασική οδός, η οποία και διαπλατύνθηκε σημαντικά τους προηγούμενους μήνες μετά από υλοτομήσεις που έλαβαν μέρος στο πλαίσιο του προγράμματος Antinero.

Να σημειωθεί εδώ, ότι οι αποξηλώσεις στο πλαίσιο του προγράμματος Antinero, πραγματοποιούνται χωρίς την απαραίτητη σε κάθε άλλη περίπτωση έγκριση από τους περιβαλλοντικούς φορείς και έχει προκαλέσει ισχυρές αντιδράσεις. Μάλιστα, ως προς αυτό,

είχε κατατεθεί αναφορά από 213 περιβαλλοντικά σωματεία, συλλογικότητες και πολίτες, η οποία έγινε στο σύνολό της αποδεκτή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο².

Πέραν όμως των υλοτομήσεων, όπως και ομολογείται μέσα στην ίδια τη Μελέτη Τροποποίησης, πραγματοποιήθηκαν διαπλατύνσεις της ίδιας της δασικής οδού, χωρίς να έχουν υπάρξει οι απαραίτητες αδειοδοτήσεις και μελέτες που επιβάλει η νομοθεσία για χαράξεις μέσα σε περιοχές NATURA 2000,

«...Γενικά το πλάτος της υφιστάμενης οδού είναι επαρκές και δεν απαιτούνται επεκτάσεις ακόμα και στις θέσεις των διαπλατύνσεων. Σε πολύ λίγες θέσεις κυρίως για βελτίωση της χάραξης, έγιναν επεκτάσεις της τάξης του 1,0 - 1,50 m.»

Τα συγκεκριμένα έργα αποξήλωσης και διαπλάτυνσης της υπάρχουσας δασικής οδούς, θεωρούνται μάλιστα ότι πραγματοποιήθηκαν εξολοκλήρου για τη διευκόλυνση της χάραξης της οδού διαφυγής αξιοποιώντας την ευελιξία του προγράμματος ANTINERO, χωρίς να έχουν κανένα ουσιαστικό αντιπυρικό χαρακτήρα,

Ως εκ τούτου, η Υπηρεσία σας δέον όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτό.

² Δέσποινα Παπαγεωργίου (2025, 05 Νοεμβρίου), *Η ΕΕ αναλαμβάνει δράση για το Antinero: Ξεκινά έρευνα για καταγγελλόμενες παραβιάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας*, Popaganda, Ανακτήθηκε 14 Νοεμβρίου 2025, από https://popaganda.gr/stories/reportage/i-ee-analamvanei-drasi-gia-to-antinero-xekina-ereyna-gia-katagellomenes-paraviaseis-tis-perivallontikis-nomothesias/?fbclid=IwY2xjawOIFOLleHRuA2FlbQIxMABicmlkETBmcmJYT29PV114NVI4ZFpkc3J0YwZhcHBfaWQQMjlyMDM5MTc4ODIwMDg5MghjYWxsc2l0ZQEyAAEe2ynOZQuE9PAbAnI WY7SWFC FI50cXL1udmZffFiQyZLRinePBBTx7wUsKypE_aem_Or1zVkcCD3o83QAARIVhgw

Δ. Απουσία Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης

Σύμφωνα με το Άρθρο 10, «Διαδικασία Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης για έργα και δραστηριότητες σε περιοχές που έχουν ενταχθεί στο δίκτυο NATURA 200», του ν. 4014/2011 «Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων, ρύθμιση αυθαιρέτων σε συνάρτηση με δημιουργία περιβαλλοντικού ισοζυγίου και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Περιβάλλοντος», ένα από τα βασικά στοιχεία που πρέπει να περιέχει η εκάστοτε Μ.Π.Ε., όπως η υπό διαβούλευση είναι η διενέργεια και υποβολή μαζί με τη ΜΠΕ, Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης:

*«...1. Στην περίπτωση έργων και δραστηριοτήτων που λαμβάνουν χώρα σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura, η περιβαλλοντική αδειοδότηση διενεργείται με βάση τις σχετικές πρόνοιες των ειδικότερων προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων προστασίας. Σε περίπτωση ελλείψεως σχετικών προβλέψεων: α) για έργα κατηγορίας Β υποβάλλεται ειδική οικολογική αξιολόγηση στην αρμόδια υπηρεσία Περιβάλλοντος της Περιφέρειας, σύμφωνα με την παράγραφο 8 του άρθρου 11 και β) **για έργα κατηγορίας Α υποβάλλεται, ως τμήμα της ΜΠΕ, ειδική οικολογική αξιολόγηση στην αρμόδια, κατά περίπτωση, υπηρεσία, σύμφωνα με τις παραγράφους 9 και 10 του άρθρου 11.***

2. Η ειδική οικολογική αξιολόγηση και η ΜΠΕ, όπου αυτή απαιτείται, εστιάζει στις συνέπειες για την περιοχή βάσει των στόχων διατήρησής της. Η σημασία των επιπτώσεων προσδιορίζεται σε σχέση με τα ειδικά χαρακτηριστικά και τις ειδικές περιβαλλοντικές συνθήκες που επικρατούν στην προστατευόμενη περιοχή την οποία αφορά το έργο ή η δραστηριότητα, λαμβάνοντας ιδιαίτερως υπόψη τους στόχους διατήρησης της περιοχής. Βάσει των συμπερασμάτων της ειδικής οικολογικής αξιολόγησης και της ΜΠΕ και εξαιρουμένης της περίπτωσης των διατάξεων της παραγράφου 4 του παρόντος, η αρμόδια αρχή συμφωνεί για το οικείο έργο ή δραστηριότητα μόνο αφού βεβαιωθεί ότι δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα της συγκεκριμένης περιοχής. Ειδικότερα, η εξέταση πιθανών μέτρων αντιμετώπισης των επιπτώσεων και εναλλακτικών λύσεων μπορεί να επιτρέψει τη διαπίστωση ότι, βάσει τέτοιων λύσεων ή μέτρων, το έργο ή η δραστηριότητα δεν θα παραβιάσει την ακεραιότητα της περιοχής. Η ακεραιότητα μιας περιοχής αναφέρεται στις οικολογικές της λειτουργίες. Η απόφαση για το κατά πόσον παραβιάζεται πρέπει να εστιάζεται και να περιορίζεται στους στόχους διατήρησης της περιοχής. Οι προδιαγραφές της ειδικής οικολογικής αξιολόγησης και η διαδικασία δημοσιοποίησης ανάλογα με την κατηγορία ή υποκατηγορία του έργου ή της δραστηριότητας

καθορίζονται με Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, εντός τριών μηνών.»

Αντιθέτως στην υπό διαβούλευση μελέτη, και πιο συγκεκριμένα στο άρθρο **4.ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΕΣ ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ** αναφέρει τα εξής:

«...Η δευτερεύουσα δασική οδός διαφυγής αποτελεί ήδη υφιστάμενη υποδομή, η οποία, όπως τεκμηριώνεται από δορυφορικές εικόνες Google Earth και τον ορθοφωτοχάρτη του 2007 που επισυνάπτεται στο παράρτημα, είχε διανοιχθεί πριν το 2007 -πολύ πριν από την κήρυξη της Ζώνης Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) GR4110011 «Όρος Όλυμπος Λέσβου» (ΚΥΑ Η.Π. 37338/1807/Ε.103/1.9.2010, ΦΕΚ 1495/Β/6.9.2010). Η προτεινόμενη παρέμβαση περιορίζεται στην τεχνική αναβάθμιση εντός του ήδη καθορισμένου αποτυπώματος, χωρίς νέα χάραξη ή επέκταση σε αδόμητες εκτάσεις.»

Και παραπέμπει στην υπάρχουσα Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (ΕΟΑ) «...που έχει ήδη εκπονηθεί στο πλαίσιο του έργου: «Κατασκευή Περιφερειακών Υπηρεσιών Δομών και Διακριτών Χώρων του άρθρου του Ν.4375/2016 στη θέση «Βαστριά» (Πλάτη), Δ.Ε. Λουτροπόλεως Θέρμης Δήμου Μυτιλήνης & Δ.Ε. Αγ. Παρασκευής Δ. Δυτικής Λέσβου της Ν. Λέσβου της Περιφέρειας Β. Αιγαίου»..».

Φυσικά κάτι τέτοιο δεν μπορεί να ισχύσει αφενός γιατί στην αναφερόμενη ΕΟΑ **οι προτεινόμενες παρεμβάσεις δεν συμπεριλαμβάνονταν** έτσι ώστε αξιολογηθούν οι επιπτώσεις τους, και αφετέρου **η προτεινόμενη οδό διαφυγής, στο αρχικό της κομμάτι δεν βρίσκεται σε υπάρχουσα οδό και περιλαμβάνει τεχνικά έργα στον παρακείμενο ρέμα Αγ.Ιωάννη**, αλλά και τη χάραξη νέας δασικής οδού τουλάχιστον 80 μέτρων για τη σύνδεση με την υπάρχουσα. Επίσης οι παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν σε καμία περίπτωση δεν μπορούν απλώς να θεωρηθούν ως μία απλή τεχνική αναβάθμιση αφού πραγματοποιήθηκαν εκτεταμένες υλοτομήσεις και διαπλατύνσεις της προηγούμενης δασικής οδού, όπως αυτά έχουν περιγραφεί και στο κεφάλαιο Γ των αντιρρήσεων που κατατίθενται, αλλά εμφανίζονται και στις φωτογραφίες του παραρτήματος που σας καταθέτουμε.

Ως εκ τούτου, η Υπηρεσία σας δέον όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτό.

Δ. Ανυπαρξία ουσιαστικής και πραγματικής εξέτασης των Εναλλακτικών Λύσεων.

Σύμφωνα με το Παράρτημα II, «Ελάχιστα περιεχόμενα φακέλου ΜΠΕ», του ν. 4014/2011, ένα από τα βασικά στοιχεία που πρέπει να περιέχει η εκάστοτε Μ.Π.Ε., όπως η υπό διαβούλευση είναι τα εξής:

«...3) Περιγραφή και αξιολόγηση των εναλλακτικών λύσεων, ιδίως ως προς τη θέση, το μέγεθος ή/και την τεχνολογία αυτών, συμπεριλαμβανομένης της μηδενικής λύσης, που εξετάστηκαν από τον φορέα του έργου ή της δραστηριότητας και παρουσίαση των κύριων λόγων της επιλογής της προτεινόμενης λύσης σχετικά με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον...».

Πρόσθετα, βάσει του Παραρτήματος 5, της ως άνω υπ' αριθ. οικ. 170225 από 20.1.2014 Απόφασης του Υπουργού Π.Ε.Κ.Α.³:

Στο Κεφ. 3. «Περιγραφή προτεινόμενης τροποποίησης» ορίζεται ότι θα πρέπει να εμπεριέχεται στη Μ.Π.Ε.:

3.3 Παρουσίαση των εναλλακτικών λύσεων (εφόσον τέτοιες εξετάστηκαν), ως προς τη θέση, το μέγεθος, το σχεδιασμό, την παραγωγική διαδικασία καθώς και την διαδικασία κατασκευής του τροποποιημένου έργου ή δραστηριότητας. Περιλαμβάνεται και η μηδενική λύση (μη-τροποποίηση έργου/δραστηριότητας), με αναφορά στις συνέπειες που θα έχει σε επηρεαζόμενα έργα/δραστηριότητες, καθώς και σε άλλα στοιχεία του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος.».

Από τις ανωτέρω διατάξεις συνάγεται με ευκρίνεια η υποχρέωση του εκάστοτε φορέα αφενός να παρουσιάσει με αναλυτικά και μετρήσιμα επιστημονικά δεδομένα τις βιώσιμες εναλλακτικές λύσεις που εξέτασε ως προς την επιλογή της χωροθέτησης του προτεινόμενου έργου και αφετέρου να τεκμηριώσει την τελική (και άρα προτεινόμενη με την εκάστοτε

³ «Εξειδίκευση των περιεχομένων των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων της Κατηγορίας Α της απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής με αρ. 1958/2012 (Β 21) όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4014/2011 (Α 209), καθώς και κάθε άλλης σχετικής λεπτομέρειας.», (ΦΕΚ τ. Β' αρ. φ. 135/27.1.2014)

Μ.Π.Ε.) επιλογή του, κατόπιν εμπεριστατωμένης συγκριτικής αξιολόγησης των προαναφερθέντων εναλλακτικών λύσεων. Σε πλήρη αντιδιαστολή με τις ως άνω επιταγές της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ο φορέας προβαίνει σε μία απολύτως προσχηματική και φυσικά πλημμελή παρουσίαση.

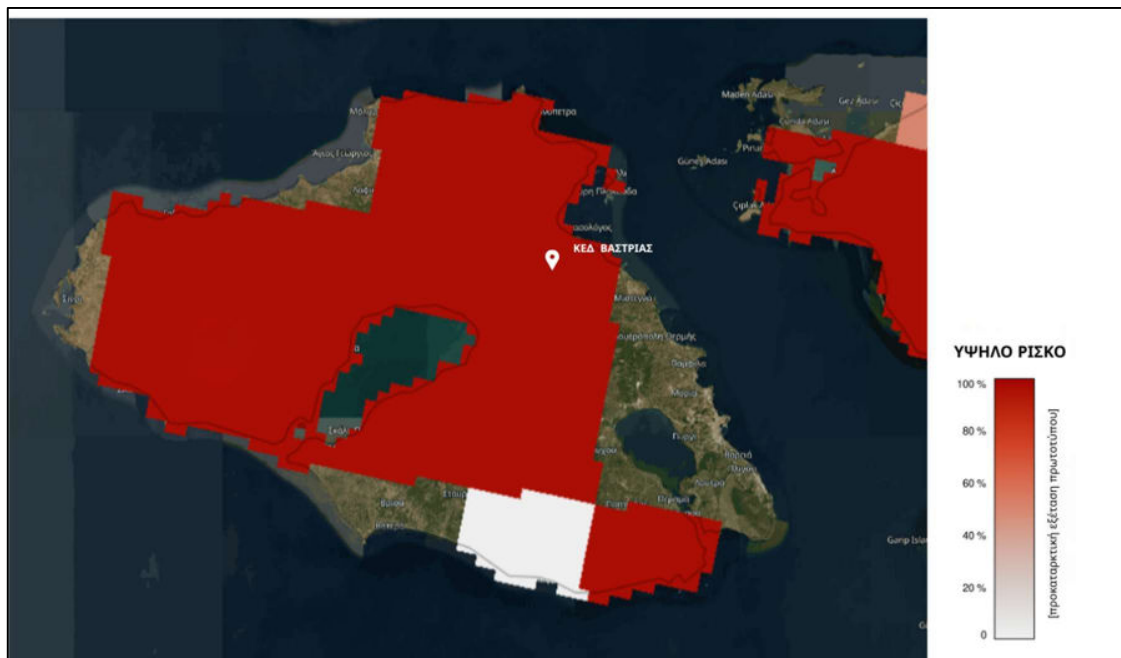
Στο κεφάλαιο 3.5 της υπό διαβούλευση μελέτης ως προς την οδό διαφυγής αναφέρει:

«...Η μοναδική εναλλακτική λύση στην αναβάθμιση της οδού διαφυγής είναι η μη εκτέλεση των εργασιών οδοστρωσίας. Σε αυτήν την περίπτωση, η υπάρχουσα οδός, με το σημερινό προβληματικό οδόστρωμα και τις ασθενείς τεχνικές υποδομές, δεν θα εξυπηρετούσε επαρκώς την ασφαλή και συνεχή πρόσβαση των οχημάτων έκτακτης ανάγκης στη Δομή. Η περιορισμένη βατότητα επιδεινώνει τη διάβρωση και τον σχηματισμό ρεϊθρων στο οδόστρωμα, αυξάνοντας τη σκόνη και τους φερτούς ρύπους στο ευρύτερο πεδίο εφαρμογής και εγκυμονώντας κινδύνους για την ασφάλεια προσωπικού και επισκεπτών.»

Όπως φαίνεται, δεν εξετάστηκε καμία εναλλακτική διαδρομή για την προτεινόμενη οδό, χωρίς να αιτιολογείται ο λόγος. Η παρουσίαση ως μοναδικής λύσης της σύνδεση με και τη διαμόρφωση της υπάρχουσας δασικής οδού, έρχεται ουσιαστικά να εκβιάσει την έγκρισή της, παρόλες τις αδυναμίες και τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει αυτή η παρέμβαση. Πόσο δε μάλλον όταν αυτή διέρχεται μέσα από περιοχή NATURA 2000.

Ως εκ τούτου, η Υπηρεσία σας δέον όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτό.

Ε. Κίνδυνος Πυρκαγιάς και Ζητήματα Ασφάλειας

Εικόνα 4: Χάρτης Επικινδυνότητας Εκδήλωσης Μεγαπυρκαγιάς (Σύστημα COPERNICUS)

Βασική ανησυχία που εκφράζεται από τους περισσότερους φορείς, αποτελεί ο κίνδυνος πυρκαγιάς. Όπως φαίνεται και στις συνοδευόμενες εικόνες η δομή βρίσκεται εντός περιοχής με υψηλότερα επικινδυνότητα για την εκδήλωση μεγαπυρκαγιάς και στον πυρήνα του σημαντικότερου πευκοδάσους, για το νησί της Λέσβου. Το κύριο είδος που συναντάται είναι της τραχείας πεύκης (*Pinus brutia*), το οποίο αποτελεί τον πιο εύφλεκτο τύπο οικοσυστήματος στη Μεσόγειο.

Στην ανάλυση κινδύνου που πραγματοποιήθηκε για την υφιστάμενη κατάσταση από τον Μ.Πέτσικο, ειδικό εμπειρογνώμονα στον ΟΗΕ για τα δάση και την κλιματική αλλαγή, πριν τη λειτουργία της δομής της Βάστριας, και σύμφωνα και με τις τεχνικές προδιαγραφές που ορίζει το Υπουργείο Περιβάλλοντος, η κατάσταση του πευκοδάσους στην ανατολική Λέσβο παρουσιάζει τη μέγιστη δυνατή ευφλεκτότητα και το μέγιστο δυναμικό καύσης, ενώ ο βαθμός συνέχειας της βλάστησης είναι μεγάλος. Σύμφωνα με αυτό, η απειλή εκδήλωσης πυρκαγιάς

θεωρείται υψηλότερη, λαμβάνοντας βαθμολογία 8-9 στην κλίμακα 1-10⁴. Στην περίπτωση δε λειτουργίας της δομής στη θέση Βάστρια, η απειλή πυρκαγιάς αυξάνεται λαμβάνοντας τη μέγιστη δυνατή τιμή στην κλίμακα επικινδυνότητας, 10/10.

A. Για την αντιμετώπιση των ανωτέρων κινδύνων, διενεργήθηκε μελέτη "Ενίσχυση Αντιπυρικής Θωράκισης Ευρύτερης Περιοχής Δάσους Βάστριας", η οποία περιελάμβανε μία σειρά μέτρων και παρεμβάσεων εντός και εκτός δομής. Στο σύνολό τους όμως αποτελούν μέτρα προκαταστολής και καταστολής ενός τέτοιου ενδεχόμενου. Η επιλογή χωροθέτησης της δομής, εντός ενός τόσο ευαίσθητου σημείου βρίσκεται σε αντίθεση με την "αρχή της πρόληψης", η οποία και αποτελεί μία θεμελιώδη αρχή περιβαλλοντικής προστασίας σε ενωσιακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Ειδικότερα, η αρχή της πρόληψης εμφανίζεται ως βασική αρχή της Προστασίας του Περιβάλλοντος στο Πρώτο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον (1973-1977) (ΕΕ C 112, 20.12.1973), δια του οποίου μέσω της επαναδιατύπωσης ουσιαστικά των αρχών της Διακήρυξης της Στοκχόλμης (1972) (που προέβλεπε συνολικά 26 Αρχές με σκοπό «να εμπνεύσει και να καθοδηγήσει τους ανθρώπους του κόσμου για τη συντήρηση και βελτίωση του ανθρώπινου περιβάλλοντος»), η Ευρωπαϊκή Κοινότητα **έθεσε ως προτεραιότητα την πρόληψη της βλάβης του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος έναντι της θεραπείας και τόνισε ότι οι δυσμενείς συνέπειες στο περιβάλλον πρέπει να εκτιμώνται σε όσο το δυνατόν πιο πρώιμο στάδιο του σχεδιασμού.**

Στη συνέχεια, **όλα τα Προγράμματα Δράσης μέχρι και το 8ο Πρόγραμμα που είναι σε ισχύ σήμερα επαναλαμβάνουν την αρχή της πρόληψης ως θεμελιώδη αρχή για την προστασία του περιβάλλοντος.** Ουσιαστική εφαρμογή της αρχής της πρόληψης έχουμε με την Οδηγία 85/337/ΕΟΚ (ΕΕ L 175/5-7-1985, σ. 40) του Συμβουλίου «για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον», στην οποία αναφέρεται ότι: «η καλύτερη πολιτική περιβάλλοντος συνίσταται στην πρόληψη στην πηγή της δημιουργίας ρυπάνσεων ή οχλήσεων και όχι στην καταπολέμηση των επιδράσεών της εκ των υστέρων». **Εισάγεται με αυτόν τον τρόπο η αρχή της προληπτικής δράσης, η οποία χαρακτηρίζει το σύνολο των ενεργειών για το περιβάλλον.** Η Οδηγία 85/337/ΕΟΚ

⁴ Μπάμπης Πέτσικος (2023, 14 Οκτωβρίου). Μπορεί να είναι στη Λέσβο η επόμενη μεγαπυρκαγιά; Στο Νησί. Ανακτήθηκε 11 Νοεμβρίου 2025, από <https://www.stonisi.gr/post/63573/mporei-na-einai-sth-lesvo-h-epomenh-megapyrkagia/>

«Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΕΠΕ)» προέβλεψε ποιες διαδικασίες πρέπει να ακολουθούνται όταν η εκτέλεση ενός έργου ενδέχεται να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον και συγκεκριμένα προέβλεψε την υποχρέωση σύνταξης Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, πριν από την κατασκευή κάποιου έργου, που να εξετάζει τις πιθανές εναλλακτικές λύσεις (συμπεριλαμβανομένης και της μηδενικής), το κόστος της πρόληψης της βλάβης του περιβάλλοντος και το κόστος της επανόρθωσης βλαβών που τυχόν θα προκύψουν.

Λίγα χρόνια αργότερα, η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, που έλαβε χώρα το έτος 1992 στο Ρίο Ντε Τζανέιρο της Βραζιλίας, υιοθέτησε τις αρχές της δημόσιας συμμετοχής, της αρχής της πρόληψης και της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» (αρχές 10, 15 και 16) κατόπιν πιέσεων των ανεπτυγμένων κρατών, ενώ υιοθέτησε το δικαίωμα στην ανάπτυξη, στην εξάλειψη της φτώχειας και την αναγνώριση των κοινών αλλά διαφοροποιημένων ευθυνών (αρχές 3, 5 και 7 αντίστοιχα) κατόπιν πιέσεων των αναπτυσσόμενων χωρών. Σύμφωνα με τις παραπάνω αρχές, όπως ερμηνεύτηκαν κατά την ως άνω διάσκεψη, κάθε αναπτυξιακή πολιτική πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις επιμέρους και τις συνολικές επιπτώσεις ενός έργου στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, ενώ ο σχεδιασμός για την προστασία του πρέπει να εντάσσεται στις επιμέρους πολιτικές ανάπτυξης. Όταν δηλαδή υπάρχουν απειλές για σοβαρές και μη αναστρέψιμες βλάβες στο περιβάλλον και την δημόσια υγεία, η έλλειψη πλήρους επιστημονικής βεβαιότητας δεν θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως δικαιολογία για την αναβολή λήψης μέτρων που έχουν ως στόχο την πρόληψη της περιβαλλοντικής υποβάθμισης. Επίσης, σύμφωνα με την ίδια διακήρυξη οι αρμόδιες δημόσιες αρχές πρέπει να εφαρμόζουν «όσο το δυνατόν ευρύτερα την αρχή της προφύλαξης ανάλογα με τις δυνατότητές τους»⁵.

Το ίδιο έτος η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992) με το άρθρο 130P αυτής επισήμανε ότι:

«η πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος στηρίζεται στην αρχή της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Τέλος, οι αρχές της πρόληψης και της προφύλαξης καθιερώνονται ως θεμελιώδεις αρχές του δικαίου προστασίας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και

⁵ Γρηγορίου Π. κ.α., 1993

της ενωσιακής (πλέον) περιβαλλοντικής πολιτικής στο άρθρο 191 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), σύμφωνα με το οποίο:

«2. Η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας και λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της Ένωσης. Στηρίζεται στις αρχές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»...

Η ίδια αρχή συνάγεται και από το άρθρο 24 του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο:

«1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. 2. Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεως και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης.

Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης...».

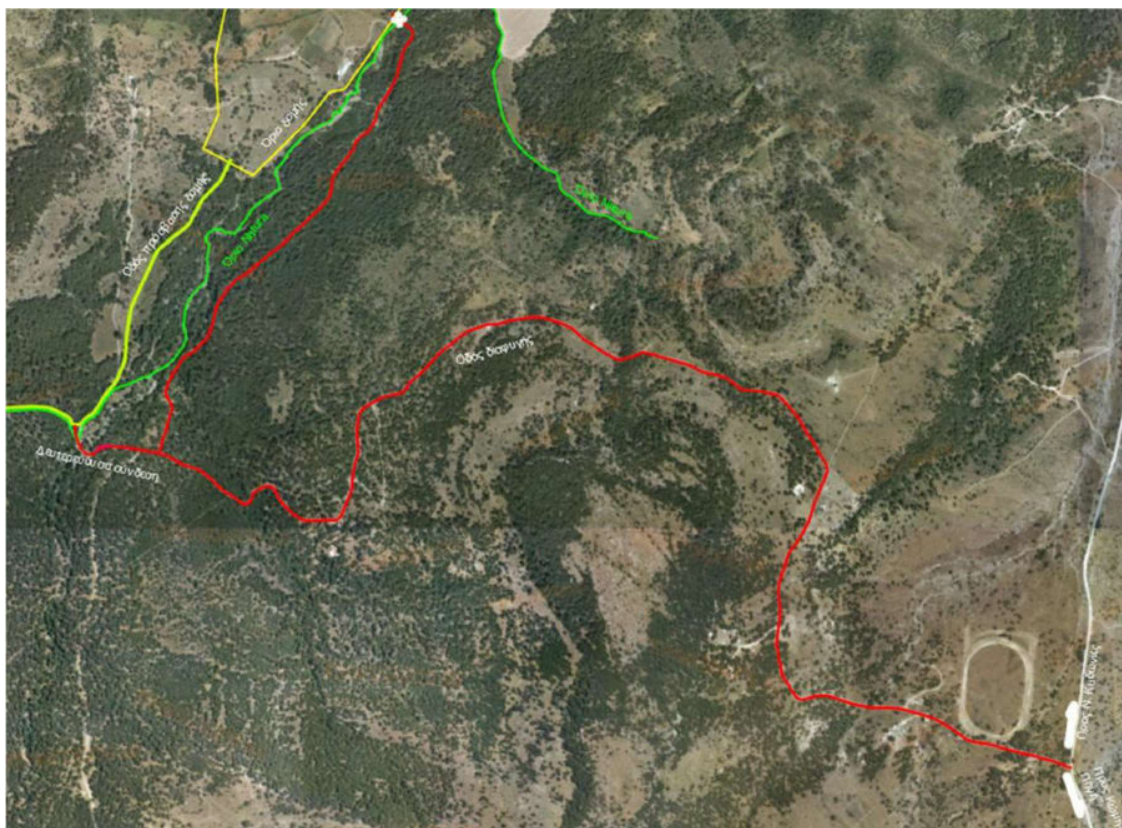
Βέβαια, στο ελληνικό δίκαιο περιβάλλοντος δεν υπάρχει ρητή αναφορά στην αρχή της προφύλαξης, εντούτοις, θεωρείται ότι η τελευταία περιλαμβάνεται στην έννοια των «προληπτικών μέτρων» του άρθρου 24 του Συντάγματος, ως επιμέρους εκδήλωση της αρχής της πρόληψης⁶.

Ως εκ τούτου και βάσει των ανωτέρω, ο συντακτικός νομοθέτης δεν αρκείται μόνο στην πρόβλεψη της δυνατότητας να θεσπίζονται μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά επιβάλλει στα όργανα του Κράτους, που έχουν τη σχετική αρμοδιότητα, να προβαίνουν

⁶ Βλ. σχετ. τις αναλύσεις σε: Γ. Σιούτη, Η αρχή της προφύλαξης και η διαχείριση των περιβαλλοντικών κινδύνων, ΠερΔικ 4/2004, σ. 455, Γ. Μπόλια, Η αρχή της προφύλαξης στο διεθνές, κοινοτικό και συγκριτικό δίκαιο, Νόμος και Φύση 15/2005, σ. 370, Η αρχή της προφύλαξης - Μία νέα σχέση μεταξύ δικαίου και επιστήμης και η επίδρασή της στον έλεγχο νομιμότητας, ΠερΔικ 1/2004, σ. 37, Χ. Παπατσώρη - Δρούτσα, Οι αρχές της ΣυνθΕΚ για την προστασία του περιβάλλοντος, ΠερΔικ 1/2005, σ. 92

σε θετικές ενέργειες για τη διαφύλαξη του προστατευόμενου αγαθού και ειδικότερα να λαμβάνουν τα απαιτούμενα νομοθετικά και διοικητικά, προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα, παρεμβαίνοντας στον αναγκαίο βαθμό και στην οικονομική ή συλλογική δραστηριότητα⁷.

Με βάση τα ανωτέρω, και η κατασκευή και λειτουργία της δομής, και τα συνοδά έργα αυτής, όπως τα υπό διαβούλευση, καταστρατηγούν την ως άνω αρχή και θα έπρεπε με οποιονδήποτε τρόπο να απορριφθούν. Οι κίνδυνοι για το φυσικό αλλά και το ανθρώπινο περιβάλλον είναι υψηλότεροι και δεν γίνεται να παραβλεφθούν.

Β. Πέραν τούτου, σύμφωνα με μετέπειτα τροποποίηση της ΑΕΠΟ,⁸ συμπεριλήφθηκε πρόσθετος όρος που ο οποίος κρίνει απαραίτητη την κατασκευή πρόσθετης οδού διαφυγής

⁷ ΣτΕ 2731/1997, 2805/1997, 4530/97

⁸ Υπ' αριθμό 20588/23-07-2024, Τροποποίηση της Απόφασης 10546/19-04-2023 της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων του Έργου: "Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας του αρθρ.8 του Ν.4375/2016, στη θέση "Βάστρια" της Δημοτική Ενότητας Λουτροπόλεως Θερμής του Δήμου Μυτιλήνης και Δημοτικής Ενότητας Αγ.Παρασκευής του Δήμου Δυτικής Λέσβου, του Ν.Λέσβου, της Περιφέρειας Β.Αιγαίου", Τμήμα Περιβαλλοντικού και Χωρικού Σχεδιασμού

για τους διαμένοντες και εργαζόμενους στη δομή, πέρα από την οδό πρόσβασης, λόγω του πολύ αυξημένου κινδύνου πυρκαγιάς.

Πιο συγκεκριμένα αναφέρει:

«...4.42. Επειδή ο κίνδυνος εκδήλωσης πυρκαγιάς είναι πολύ αυξημένος, θα πρέπει να προβλεφθεί οπωσδήποτε και οδός διαφυγής από το κέντρο γένεσης της κυκλοφορίας. (35 σχ. της παρούσης)

4.43 Η αδειοδότηση της οδού διαφυγής θα πρέπει να ολοκληρωθεί πριν την έκδοση του πρωτοκόλλου εγκατάστασης αναδόχου της οδού διαφυγής και πάντως η υλοποίηση της να πραγματοποιηθεί παράλληλα με την υλοποίηση του έργου της δομής και πριν την λειτουργία της. (35, 40, 41, 52 σχ. της παρούσης)»

Στο Κεφάλαιο 3 της υπό διαβούλευση μελέτη, και πιο συγκεκριμένα στην παράγραφο 3.1.2. Περιγραφή οδοποιίας αναφέρει:

*«...Η δομή συνδέεται με το οδικό δίκτυο του νησιού μέσω υφιστάμενης οδού, η οποία αναβαθμίστηκε ώστε να έχει ασφαλτικό οδόστρωμα και δύο λωρίδες κυκλοφορίας. Η είσοδος βρίσκεται στην νοτιοδυτική πλευρά της δομής. Προκειμένου να δημιουργηθεί και μία **δευτερεύουσα έξοδο από την δομή, προς διαφορετική κατεύθυνση από την κύρια, ως έξοδος διαφυγής σε περίπτωση κινδύνου**, αναβαθμίζεται μία υφιστάμενη δασική οδός, η οποία συνδέεται με την δομή στο νοτιοανατολικό όριο.»*

Όπως φαίνεται και στην εικόνα που εμφανίζεται η χάραξη της προτεινόμενης οδού διαφυγής, για απόσταση περί των 800 μέτρων, η οδός διαφυγής κινείται παράλληλα με την οδό πρόσβασης και μάλιστα σε τουλάχιστον σε δύο σημεία η απόσταση που της χωρίζει είναι μικρότερη των 120 μέτρων. Η σύνδεση της δασικής οδού που προτείνεται ως οδό διαφυγής με τη δευτερεύουσα οδό με κατεύθυνση το νότο, βρίσκεται μόλις 230 μέτρα από τη σύνδεση της οδού πρόσβασης με την εν λόγω δευτερεύουσα οδό. Ενδιάμεσα δε από τις δύο οδούς, η περιοχή καλύπτεται εξολοκλήρου από δάσος τραχείας πεύκης που θεωρείται εξαιρετικά εύφλεκτο. Ως εκ τούτου, επ' ουδενί δε μπορεί να θεωρηθεί ότι μπορεί να εξυπηρετήσει τον υποτιθέμενο σκοπό της ως εναλλακτικής διαφυγής.

Σε περίπτωση πυρκαγιάς και ακόμα περισσότερο μέγαπυρκαγιάς όπως έχουν προειδοποιήσει εμπειρογνώμονες, **η χάραξη της εν λόγω οδού θεωρείται ακατάλληλη και μπορεί να οδηγήσει τους διαμένοντες και εργαζόμενους της δομής σε εγκλωβισμό, θέτοντας σοβαρότατα ζητήματα για την ασφάλεια και τη ζωή τους.**

Ως εκ τούτου, η Υπηρεσία σας δέον όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτό.

ΣΤ. Υδροδότηση της δομής και Γεώτρηση

Η υπό διαβούλευση Τροποποιητική ΜΠΕ παρόλο που δεν το περιλαμβάνει στις υπό εξέταση παρεμβάσεις, επανέρχεται στις ανάγκες ύδρευσης της δομής και τους τρόπους επίλυσης. Πιο συγκεκριμένα στο Κεφάλαιο 1.4 Κατάταξη Έργου αναφέρει:

Οι ετήσιες ανάγκες σε νερό του έργου δεν θα ξεπεράσουν τα 136.875 m³/έτος, οπότε ανήκει στην κατηγορία Β. Έχει ήδη υποβληθεί, στην Δ/νση Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, έκθεση εκτέλεσης έργου με σκοπό την ανόρυξη υδρογεώτρησης. Η ανόρυξη υδρευτικής γεώτρησης βάθους 260 m σε μισθωμένη ιδιοκτησία, έγινε με σκοπό την κάλυψη υδρευτικών αναγκών των Περιφερειακών Υπηρεσιών, Δομών και Διακριτών Χώρων του άρθρου 8 του ν.4375/2016 στη νήσο Λέσβο.

Ο υπολογισμός αυτός προέρχεται μέσα από την προηγούμενη κατατεθειμένη ΜΠΕ «Προσωρινή Δομή Φιλοξενίας του άρθρου 8 του ν. 4375/2016 στην θέση “Βάστρια” (Πλάτη) στη νήσο Λέσβο» όπου αναφέρει:

«...Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την απόφαση Δ11/Φ. 1685000/91 η οποία προσδιορίζει τα κατώτατα και ανώτατα όρια των αναγκαίων ποσοτήτων για την ορθολογική χρήση νερού (ΦΕΚ174Β/26.3.1991) για υδρεύσεις οικισμών με δίκτυο από εταιρείες διανομής νερού η προβλεπόμενη κατανάλωση είναι 100 λίτρα ανά κάτοικο ανά ημέρα το κατώτατο έως 200 λίτρα ανά κάτοικο ανά ημέρα το ανώτερο.

Με δεδομένο ότι στο συγκεκριμένο οικισμό δεν προβλέπεται χρήση για μαγειρική παρά μόνο περιστασιακά η κατανάλωση μπορεί να περιορισθεί κατά 40 λίτρα ανά κάτοικο ημερησίως - καθώς σύμφωνα με το EN 1825-2 η κατανάλωση για μαγειρική χρήση είναι 20 λίτρα ανά γεύμα.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο αριθμός ντουζιερών είναι μικρότερος από τον αριθμό των ντουζιερών σε ένα οικισμό συνήθων κατοικιών, καθώς και τα μέτρα εξοικονόμησης (ρυθμιζόμενοι πιεστικοί διακόπτες σε ντουζιέρες, μέτρα αποφυγής άσκοπης χρήσης πυροσβεστικών φωλεών) τότε η μέση κατανάλωση νερού είναι με ασφάλεια μικρότερη από 75 λίτρα ανά κάτοικο ανά ημέρα. Άρα $5.001 \text{ άτομα} \times 0,075 \text{ m}^3/\text{ημέρα άτομο} \times 365 \text{ ημέρες} = 136.902 \text{ m}^3/\text{έτος}$. Για τις ανάγκες του προσωπικού υπολογίζουμε 25 λίτρα/ημέρα για 500 άτομα, δηλαδή $4.563,5 \text{ m}^3/\text{έτος}$ ».

Ο υπολογισμός αυτός πρέπει καταρχήν να θεωρηθεί αυθαίρετος, καθώς δεν προκύπτει από πουθενά, ούτε δικαιολογείται με οποιοδήποτε συναφές παράδειγμα η χρήση του μικρότερου ορίου προβλεπόμενης κατανάλωσης σύμφωνα με την απόφαση Δ11/Φ.1685000/91 και άρα ο τελικός υπολογισμός ότι η κατανάλωση θα είναι 0,075m³/ημέρα άτομο. Επίσης δεν παρουσιάζονται και εναλλακτικά σενάρια με μεγαλύτερες καταναλώσεις, για να γίνει ανάλυση των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων.

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η δομή χωροθετήθηκε σε σημείο στο οποίο δεν υφίστατο δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης με αποτέλεσμα να μην υπάρχει «... η δυνατότητα κάλυψης των αναγκών από το Δημοτικό Υδρευτικό Δίκτυο σύμφωνα με την αριθ. πρωτ. 6449/31-05-2022 βεβαίωση της ΔΕΥΑΛ.»

Σύμφωνα με την κατατεθειμένη ΜΠΕ και την Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων υπ. αριθμό 10546⁹ οι ανάγκες θα καλύπτονταν μέσω ανόρυξης νέας γεώτρησης στη θέση με συντεταγμένες ΕΓΣΑ'87 **X706191 και Y4345259**. Συγκεκριμένα αναφερόταν:

«Για την υδροδότηση του έργου θα ανορυχθεί υδρογεώτρηση βάθους 280μ. σε απόλυτο υψόμετρο 142μ. και 128μ. από την στάθμη της θάλασσας, σε απόσταση 2.960μ. από την θάλασσα, με δυναμικότητα 141.465m³/έτος. Το αντλούμενο νερό θα οδηγείται σε δύο δεξαμενές πόσιμου νερού, εντός των οποίων θα πραγματοποιείται απολύμανση με χλώριο»

Σύμφωνα με την εν λόγω απόφαση και την παράγραφο 2.67 «Η διάρκεια της δοκιμαστικής άντλησης νέων γεωτρήσεων θα πρέπει να είναι κατ'ελάχιστον ένα 48ωρο, ή ο χρόνος που προβλέπεται από τυχόν εν ισχύ διατάξεις για την προστασία ή διαχείριση του υδατικού δυναμικού της περιοχής ανόρυξης.». **Σύμφωνα όμως με την Αναγνωριστική Γεωλογική - Υδρογεωλογική Έκθεση για Έκδοση Άδειας Εκτέλεσης Γεώτρησης που κατατέθηκε με τη ΜΠΕ, η δοκιμαστική άντληση που πραγματοποιήθηκε για το εν λόγω έργο υδροληψίας ήταν μόλις 8 ώρες, παραβιάζοντας έτσι τον όρο που είχε τεθεί από την ΑΕΠΟ.**

⁹ Αρ. Αποφ. 10546/19-04-2023 της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων του Έργου: "Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας του αρθρ.8 του Ν.4375/2016, στη θέση "Βάστρια" της Δημοτική Ενότητας Λουτροπόλεως Θερμής του Δήμου Μυτιλήνης και Δημοτικής Ενότητας Αγ.Παρασκευής του Δήμου Δυτικής Λέσβου, του Ν.Λέσβου, της Περιφέρειας Β.Αιγαίου" λόγω αλλαγής κατηγορίας από Β σε Α2.

Η Απόφαση 20588/23.07.2024¹⁰ τροποποίησης των όρων της Α.Π. 10546/19.04.2023 μεταξύ άλλων εμπεριείχε τις παρακάτω αποφάσεις για την υδροτότηση:

- Μείωση της συνολικής ετήσιας απαιτούμενης ποσότητας υδροδότησης στα 136.875m³/έτος
- Μείωση της δυναμικότητας της υδρογεώτρησης (ΕΓΣΑ '87 X: 706191 Υ:4345259) σε 26.280m³/έτος σε 12ωρη λειτουργία (ή 52.560m³/έτος σε 24ωρη λειτουργία)
- Ανάγκη για κάλυψη των υπόλοιπων αναγκών υδροδότησης του έργου που ανέρχονται σε 136.875m³/έτος με εναλλακτικές λύσης την χρήση της εφεδρικής υδρογεώτρησης «πρώην Ελευθεράκου», αφαλάτωση, υδροφόρες κλπ., λόγω της μικρότερης δυναμικότητας της υδρογεώτρησης με συντεταγμένες (ΕΓΣΑ '87 X: 706191 Υ:4345259).

Αυτό αποτυπώνεται και στην παράγραφο 1.4 Κατάταξη Έργου της τροποποιητικής ΜΠΕ, όπου αναφέρει:

*«...Η δυναμικότητα της γεώτρησης υπολογίζεται στις 26.280 m³/έτος σε 12η λειτουργία ή 52.560 m³/έτος σε 24η λειτουργία. **Παράλληλα για την κάλυψη των αναγκών της δομής διερευνάται η χρήση υφιστάμενης γεώτρησης, δυναμικότητας περίπου 41.000 m³/έτος όπως περιγράφεται στην εγκεκριμένη ΜΠΕ, κεφάλαιο 6 παράγραφος 6.3.3.** Επίσης, σε αρχικό στάδιο έρευνας και σχεδιασμού είναι η εγκατάσταση, λειτουργία και χρήση μονάδας αφαλάτωσης στην παραθαλάσσια περιοχή βορειοανατολικά της δομής για την κάλυψη των υδρευτικών αναγκών της. Τέλος, για την προσωρινή κάλυψη των διαμενόντων στη δομή διερευνάται η λύση της χρήσης υδροφόρων σε σχέση με το κόστος μεταφοράς, αποθήκευσης κλπ. Για όλα τα παραπάνω θα ενημερωθεί σχετικά η αδειοδοτούσα αρχή είτε με φάκελο τροποποίησης είτε με φάκελο τεχνικής συμμόρφωσης.»*

Κάτι τέτοιο όμως δεν υφίσταται στην εγκεκριμένη ΜΠΕ όπου δεν υπάρχει πουθενά αναφορά στην εναλλακτική γεώτρηση, δυναμικότητας μάλιστα 41.000m³/έτος. Να σημειωθεί ότι το σημείο που υποδεικνύεται στη «Θέση Σημείων Υδροληψίας» της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων, ότι ευρισκόταν η προαναφερθείσα γεώτρηση, έχουν πραγματοποιηθεί

¹⁰ Υπ' αριθμό 20588/23-07-2024, Τροποποίηση της Απόφασης 10546/19-04-2023 της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων του Έργου: "Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας του αρθρ.8 του Ν.4375/2016, στη θέση "Βάστρια" της Δημοτικής Ενότητας Λουτροπόλεως Θερμής του Δήμου Μυτιλήνης και Δημοτικής Ενότητας Αγ.Παρασκευής του Δήμου Δυτικής Λέσβου, του Ν.Λέσβου, της Περιφέρειας Β.Αιγαίου"

εκτεταμένες χωματουργικές εργασίες, και από επιτόπια παρατήρηση, δεν εμφανίζεται να υπάρχει κάποια γεώτρηση.

Στο ίδιο συμπέρασμα μάλιστα καταλήγει και ο συντάκτης της **Αναγνωριστικής Γεωλογικής - Υδρογεωλογικής Έκθεσης για Έκδοση Άδειας Εκτέλεσης Γεώτρησης** που συνόδευε την Εγκεκριμένη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αναφέροντας ρητώς ότι:

«...Η γεώτρηση Ελευθεράκου με συντεταγμένες σε ΕΓΣΑ87 X:706211 Y:4345190 η οποία φαίνεται στην «Θέση Σημείων Υδροληψίας» της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων στον σύνδεσμο http://lmt.typeka.gr/public_view.html δεν εντοπίστηκε στο πεδίο.»

Επίσης, ακόμα και σε περίπτωση χρήσης και των δύο αναφερόμενων γεωτρήσεων, οι ανάγκες αστικής υδροδότησης της δομής δεν μπορούν να καλυφθούν, οπότε θα πρέπει οπωσδήποτε να αξιοποιηθούν οι προτεινόμενες λοιπές λύσεις που αφορούν την κατασκευή και χρήση μονάδας αφαλάτωσης στην παραθαλάσσια περιοχή βορειοανατολικά της δομής ή χρήση βυτιοφόρων. Εφόσον συμβεί κάτι τέτοιο οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τη χωροθέτηση και λειτουργία της μονάδας αφαλάτωσης αλλά και τις μετακινήσεις των βυτιοφόρων είναι σημαντικές. Ως εκ τούτου, **θα έπρεπε να υπάρχει ενιαία αξιολόγηση του συνολικού έργου, δηλαδή του προβλεπόμενου έργου και τα συνοδά σε αυτό έργο**, όπως αυτή επιβάλλεται και έχει κριθεί και με σειρά αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας¹¹.

Οφείλεται επίσης να αναφερθεί, όσον δε αφορά τη μονάδα αφαλάτωσης, ότι τον Οκτώβριο του 2024 η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης Λέσβου, είχε ανακαλέσει απόφαση της προηγούμενης διοίκησης για τη δημιουργία τέτοιας μονάδας. Για να υπερπηδήσει αυτό το εμπόδιο, το υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, με το άρθρο 38 του νόμου **5226/2025 (ΦΕΚ Α 154/08.09.2025)**, *Αναμόρφωση πλαισίου και διαδικασιών επιστροφών πολιτών τρίτων χωρών - Λοιπές ρυθμίσεις του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου*, αφαίρεσε τον αποφασιστικό ρόλο των τοπικών επιχειρήσεων ύδρευσης για την εγκατάσταση τέτοιων μονάδων όταν πρόκειται για την υδροδότηση κέντρων κράτησης και τη μετέφερε στον Γραμματέα της αρμόδιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. **Είναι κοινώς αποδεκτό, ότι επρόκειτο για μία φωτογραφική διάταξη που αφορούσε το Κέντρο Κράτησης της Βάστριας, κάτι που προκάλεσε σοβαρές αντιδράσεις.**¹²

¹¹ ΣτΕ 2759/1994, 2760/1994

¹² <https://nealesvou.gr/kratos-odostrotiras-gia-ti-vastria/>

Όπως φαίνεται από όλα τα παραπάνω, ο φορέας υλοποίησης του έργου δεν έχει ακόμα προβλέψει ένα ενιαίο και αδειοδοτημένο σχεδιασμό για την υδροδότηση της δομής, κάτι που θα έθετε εν αμφιβόλω την αποτελεσματική λειτουργία του, με απρόβλεπτες συνέπειες. **Η αντιμετώπιση προς αυτό το σημαντικό πρόβλημα μέχρι στιγμής είναι εντελώς αποσπασματική, με αποφάσεις που προηγούνται των ερευνών και ψευδείς αναφορές στις μελέτες ως προς τα υπάρχοντα στοιχεία.**

Παρόλο που η υδροδότηση δεν εμφανίζεται στην τροποποιητική Μ.Π.Ε, ως μία από τις δύο παρεμβάσεις που εξετάζονται, η σημαντική διαφοροποίηση που υφίσταται ως προς τους εγκεκριμένους όρους, και η σοβαρότητα των επιπτώσεων που μπορεί αυτές να έχουν, επιβάλλει την εξέταση των αθροιστικών ή συνεργιστικών αυτών επιδράσεων με το σύνολο του έργου και τα συνοδά σε αυτό έργα.

Ως εκ τούτου, η Υπηρεσία σας δέον όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτό.

Z. Ζητήματα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Απολύτως σημαντικά όμως είναι και τα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προκύπτουν από την κατασκευή και λειτουργία της δομής.

Μία εκτενής περιγραφή μπορεί να βρεθεί στη συνημμένη έκθεση της οργάνωσής **Community Peacemaker Teams – Aegean Migrant Solidarity**, με τίτλο «**Πώς να Κτίσετε ένα Κέντρο Κράτησης**»¹³, όπου τεκμηριώνει ότι οι δομές τέτοιου τύπου συνδέονται συστηματικά με καταπάτηση θεμελιωδών δικαιωμάτων: περιορισμό της ελευθερίας, έλλειψη πρόσβασης σε επαρκείς συνθήκες υγιεινής και ιατρικής φροντίδας, καθώς και απουσία μηχανισμών λογοδοσίας. Η τοποθέτηση ανθρώπων υπό κράτηση σε μια τόσο απομονωμένη και επικίνδυνη τοποθεσία παραβιάζει το δικαίωμα στην ασφάλεια, στην υγεία και στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια.

Ως προς τις προτεινόμενες παρεμβάσεις, οι κίνδυνοι που ενυπήρχαν ως προς το δικαίωμα στη ζωή, σε περίπτωση πυρκαγιάς στη δομή ή την περιοχή του δάσους της Βάστριας, όχι μόνο δεν αντιμετωπίζονται αλλά ενισχύουν τις ανησυχίες. Ο κίνδυνος μίας τέτοιας πυρκαγιάς, αναγνωρίζεται και από τον ίδιο το φορέα του έργου. Ως προς αυτό μάλιστα καλέστηκε με δύο αντιπυρικές μελέτες να λάβει μέτρα για την προστασία του δάσους αλλά και των διαμενόντων και εργαζόμενων στη δομή. Η οδός διαφυγής μάλιστα, αναφέρεται ρητά ως προαπαιτούμενο στη λειτουργία όπως φαίνεται στα παρακάτω άρθρα της Απόφασης 20588/23.07.2024¹⁴:

«...4.42. Επειδή ο κίνδυνος εκδήλωσης πυρκαγιάς είναι πολύ αυξημένος, θα πρέπει να προβλεφθεί οπωσδήποτε και οδός διαφυγής από το κέντρο γένεσης της κυκλοφορίας. (35 σχ. της παρούσης)

4.43 Η αδειοδότηση της οδού διαφυγής θα πρέπει να ολοκληρωθεί πριν την έκδοση του πρωτοκόλλου εγκατάστασης αναδόχου της οδού διαφυγής και πάντως η υλοποίηση της να πραγματοποιηθεί παράλληλα με την υλοποίηση του έργου της δομής και πριν την λειτουργία της. (35, 40, 41, 52 σχ. της παρούσης)»

¹³ Γαληνός Σ και Καρβούνη Χ. (2025), Πώς να χτίσετε ένα κέντρο κράτησης, Community Peacemaker Teams, Προσβάσιμη εδώ: <https://cpt.org/wp-content/uploads/vastria-report-2025-gr.pdf>

¹⁴ Υπ' αριθμό 20588/23-07-2024, Τροποποίηση της Απόφασης 10546/19-04-2023 της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων του Έργου: "Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας του αρθρ.8 του Ν.4375/2016, στη θέση "Βάστρια" της Δημοτικής Ενότητας Λουτροπόλεως Θερμής του Δήμου Μυτιλήνης και Δημοτικής Ενότητας Αγ.Παρασκευής του Δήμου Δυτικής Λέσβου, του Ν.Λέσβου, της Περιφέρειας Β.Αιγαίου"

Όπως παρατηρείται και τεκμηριώνεται σε προηγούμενο κεφάλαιο των παρόντων αντιρρήσεων, η προτεινόμενη οδός διαφυγής «...επ' ουδενί δε μπορεί να θεωρηθεί ότι μπορεί να εξυπηρετήσει τον υποτιθέμενο σκοπό της ως εναλλακτικής διαφυγής».

Λόγω της σοβαρότητας των επιπτώσεων που προκύπτουν από την εν λόγω εσφαλμένα σχεδιασμένη παρέμβαση, καλούμε την υπηρεσία σας να το λάβει σοβαρότατα υπόψιν και όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτό.

Η. «Σαλαμοποίηση» της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

Από την έναρξη υλοποίησης του έργου ο φορέας έχει αγνοήσει τις προβλεπόμενες περιβαλλοντικές διατάξεις, με αποτέλεσμα την πραγματοποίηση μεγάλους μέρους των εργασιών χωρίς τις απαραίτητες εγκρίσεις και την απαραίτητη επιστασία, δεδομένου και της σημαντικότητας και οικολογικής ευαισθησίας της υπό εξέταση περιοχής.

Η χωροθέτηση και έναρξη εργασιών του έργου, ξεκίνησε χωρίς την πραγματοποίηση κάποιας Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ή διαβούλευσης με τους τοπικούς φορείς και κατοίκους. Το υπουργείο υποστήριζε ότι το έργο και τα συνοδά σε αυτό έργα, ενέπιπταν εντός των διατάξεων νομοθεσίας που απαιτούσε μόνο την υπαγωγή σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ)¹⁵. Για την εκκίνηση των εργασιών, ο πρώην Υπουργός Μετανάστευσης, Παναγιώτης Μηταράκης, τον Μάιο του 2021, υπέγραψε την έγκριση της δήλωσης υπαγωγής σε ΠΠΔ¹⁶ η οποία ανανεώθηκε τον επόμενο χρόνο με νέα απόφαση¹⁷. Λίγους μήνες νωρίτερα, είχε εγκριθεί και η δήλωση υπαγωγής σε ΠΠΔ, για την δρόμο πρόσβαση που διερχόταν μέσα από δασικές εκτάσεις¹⁸.

Η απόφαση Α.1285/2022 του Συμβουλίου της Επικρατείας, όμως διευκρίνιζε ότι το έργο ενέπιπτε εντός των διατάξεων που ήταν απαραίτητη η έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων, κάτι

¹⁵ Κοινή Υπουργική Απόφαση οικ.169905/2013 - ΦΕΚ 2035/Β/22-8-2013, Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις για τα έργα και δραστηριότητες της κατηγορίας Β της 12ης Ομάδας "Ειδικά Έργα και δραστηριότητες" του Παραρτήματος ΧΙΙ της υπ' αριθμ. 1958/2012 (Β' 21) Υπουργικής Απόφασης, όπως τροποποιήθηκε

¹⁶ Αρ. Πρωτοκ. 10992/17-05-2021, Έγκριση δήλωσης υπαγωγής και υπαγωγή σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις του έργου "Κατασκευή Περιφερειακών Υπηρεσιών, Δομών και Διακριτών χώρων του άρθρου 8 του ν. 4375/2016 στη Νήσο Λέσβο", στη θέση "Βάστρια" (Πλάτη), Δ.Ε. Λουτροπόλεως Θερμής Δήμου Μυτιλήνης και Δ.Ε. Αγ. Παρασκευής, Δήμου Δυτικής Λέσβου, της Περιφερειακής Ενότητας Λέσβου της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

¹⁷ Αρ. Πρωτοκ. 416395/16-07-2022, Έγκριση της υπ' αριθμ. 416107/15-7-2022 δήλωσης υπαγωγής και υπαγωγή σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις του έργου "Κατασκευή Περιφερειακών Υπηρεσιών, Δομών και Διακριτών χώρων του άρθρου 8 του ν. 4375/2016 στη Νήσο Λέσβο", στη θέση "Βάστρια" (Πλάτη), Δ.Ε. Λουτροπόλεως Θερμής Δήμου Μυτιλήνης και Δ.Ε. Αγ. Παρασκευής, Δήμου Δυτικής Λέσβου, της Περιφερειακής Ενότητας Λέσβου της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου- Τροποποίηση της υπ' αριθμ. πρωτ. 10992/17-05-2021 απόφασης υπαγωγής σε Π.Π.Δ.

¹⁸ Αρ. Πρωτοκ. Έγκριση της υπ' αριθμ. 236189/28-04-2022 δήλωσης υπαγωγής και Υπαγωγή σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις του έργου: Δασική Οδοποιία Α' Κατηγορίας οδού πρόσβασης της προσωρινής δομής στη θέση ΠΛΑΤΗ ΒΑΣΤΡΙΑ στη νήσο Λέσβο, ως συνοδό έργο για την "Κατασκευή Περιφερειακών Υπηρεσιών, Δομών και Διακριτών χώρων του άρθρου 8 του ν.4375/2016 στη Νήσο Λέσβο", στη θέση "Βάστρια" (Πλάτη), Δ.Ε. Λουτροπόλεως Θέρμης Δήμου Μυτιλήνης & Δ.Ε. Αγ. Παρασκευής, Δήμου Δυτικής Λέσβου, της Περιφερειακής Ενότητας Λέσβου, της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου

που έλαβε υπόψιν του η Ολομέλεια του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, κάνοντας δεκτές τις αιτιάσεις των τοπικών φορέων για ακύρωση του έργου και μερική αναστολή των εργασιών.

Το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, ως φορέας του έργου, κατέθεσε Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ετεροχρονισμένα πλέον το Νοέμβριο του 2023. Οι αντιδράσεις υπήρξαν σημαντικές καθώς στοιχεία της μελέτης εμφανίζονται αναληθή, και χωρίς καμία διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς. Χαρακτηριστικά παραδείγματα, ήταν η εμφάνιση σε χάρτη της δομής εκτός της ΚΑΖ του Αγίου Χαράλαμπου, η επαναφορά του πληθυσμού της δομής σε 5.001 άτομα, παρά την τροποποίηση του Υπουργείου που αναφερόταν πλέον σε δομή για 2.952 άτομα, κατασκευή αντιπυρικής ζώνης η οποία θα καταλαμβάνει έκταση 54,10 στρεμμάτων εντός περιοχής Natura, κ.α¹⁹. Αλγεινές εντυπώσεις όμως προκαλούσαν και τα ποιοτικά κριτήρια της μελέτης σε ότι αφορά τις επιπτώσεις του έργου στον πληθυσμό και την ανθρώπινη υγεία, οι οποίες εμφανίζονταν από ουδέτερες ως θετικές!

Παρά τις προφανείς αδυναμίες της μελέτης αλλά και τις αρνητικές γνωμοδοτήσεις των τριών τοπικών αυτοδιοικητικών οργάνων αλλά και αρμόδιων υπηρεσιών (π.χ. Διεύθυνσης Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού), οι περιβαλλοντικοί όροι (ΑΕΠΟ) εγκρίθηκαν με απόφαση της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, με προβλέψεις για όλα τα στάδια κατασκευής και λειτουργίας της δομής²⁰. Μέχρι σήμερα, έχουν υπάρξει τρεις ακόμα τροποποιήσεις των εγκεκριμένων όρων²¹.

Οι τροποποιήσεις αυτές έρχονταν να καλύψουν τις ελλείψεις που εμφανίζονταν στην περιβαλλοντική αδειοδότηση της κατασκευής και λειτουργίας της δομής και των συνοδών σε αυτό έργων. Ελλείψεις σημαντικές που αφορούσαν ακόμα και την έλλειψη Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, η οποία κατατέθηκε και εγκρίθηκε τον Ιούνιο του 2023, σχεδόν δύο χρόνια μετά την έναρξη των εργασιών.

¹⁹ Παγούδης, Γ. (2024, 16 Οκτωβρίου). Παρωδία μελέτης για τη δομή στη Βάστρια. *Εφημερίδα των Συντακτών*. Ανακτήθηκε 27 Ιουνίου 2025, https://www.efsyn.gr/ellada/koinonia/375212_parodia-meletis-gia-ti-domi-sti-bastria

²⁰ Αρ. Αποφ. 10546/19-04-2023 της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου, Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων του Έργου: "Δομή Προσωρινής Φιλοξενίας του αρθρ.8 του Ν.4375/2016, στη θέση "Βάστρια" της Δημοτικής Ενότητας Λουτροπόλεως Θερμής του Δήμου Μυτιλήνης και Δημοτικής Ενότητας Αγ.Παρασκευής του Δήμου Δυτικής Λέσβου, του Ν.Λέσβου, της Περιφέρειας Β.Αιγαίου" λόγω αλλαγής κατηγορίας από Β σε Α2.

²¹ Α) Αρ. Αποφ. 15519/02-06-2023, Β) Αρ. Αποφ. 20588/23-07-2024, Γ) Αρ. Αποφ. 25905/24-09-2024

Η υπό διαβούλευση τροποποίηση, πολλών δε μάλλον δεν έρχεται να διορθώσει τα προβληματικά στοιχεία της προηγούμενης εγκεκριμένης ΜΠΕ, όπως για αυτά είχε καταθέσει αίτηση ακύρωσης η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου στο Συμβούλιο της Επικρατείας, αλλά να προσθέσει ως συνοδά έργα δύο παρεμβάσεις ενός φωτοβολταϊκού σταθμού και παραγωγής και αποθήκευσης ενέργειας και της προτεινόμενης οδού διαφυγής.

Ωστόσο, στο κείμενο της υπό διαβούλευσης μελέτης, αναφέρεται ότι θα υπάρξουν και άλλα έργα που σχετίζονται με τη δομή, και θα επέλθουν για την αντίστοιχη αδειοδότηση.

«...Για όλα τα παραπάνω θα ενημερωθεί σχετικά η αδειοδοτούσα αρχή είτε με φάκελο τροποποίησης είτε με φάκελο τεχνικής συμμόρφωσης.»

Σε κάθε περίπτωση, γίνεται προφανές ότι ο φορέας αντιμετωπίζει το έργο αποσπασματικά και όχι ως σύνολο παρεμβάσεων, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις σωρευτικές επιπτώσεις σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα έργα, **κατά παράβαση του Παραρτήματος 5 και της Παραγράφου 7 της υπ' αριθ. οικ. 170225 από 20.1.2014 ΥΑ.**

«...Εξετάζεται επίσης το εάν διαφαίνεται πιθανότητα σημαντικής αθροιστικής ή συνεργιστικής δράσης μεταξύ νέων επιπτώσεων της τροποποίηση και αυτών του αρχικώς περιβαλλοντικά αδειοδοτημένου έργου ή δραστηριότητας, καθώς και άλλων έργων ή δραστηριοτήτων που ενδεχομένως εντωμεταξύ υλοποιήθηκαν στην περιοχή.»

Πέραν αυτών, από την υπό εξέταση περιοχή και την περιοχή NATURA 2000 «Όρος Όλυμπος Λέσβου» με κωδικό GR4110011, αναμένεται να διέλθει **εναέρια γραμμή διασύνδεσης του Υ/Ζ Ζεύξης Νυφίδας με τον Υ/Σ Μυτιλήνης ως μέρος της** του έργου που βρίσκεται υπό διαβούλευση με τον τίτλο «*Διασύνδεση των νήσων Βορειοανατολικού (ΒΑ) Αιγαίου με το Ηπειρωτικό Σύστημα «τμήμα ΚΥΤ Ν. Σάντας-Υ/Σ Ζεύξης Λέσβου (Υ/Σ Δυτ. Λέσβου)»*», και αναμένεται να υλοποιήσει η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία **«ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΑΕ».**

Όπως μάλιστα ορίζει η Έκτίμηση σχεδίων και έργων σε σχέση με τόπους Natura 2000 Μεθοδολογική καθοδήγηση σχετικά με τις διατάξεις του άρθρου 6 παράγραφος 3 και 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους (2021/С 437/01)²²,

«Η δέουσα εκτίμηση θα πρέπει να περιλαμβάνει ολοκληρωμένο προσδιορισμό όλων των δυνητικών επιπτώσεων του σχεδίου ή έργου που πιθανολογείται ότι θα επηρεάσουν σημαντικά τον τόπο, λαμβανομένων υπόψη των σωρευτικών και άλλων επιπτώσεων που μπορεί να προκύψουν ως αποτέλεσμα της συνδυαστικής δράσης του υπό εκτίμηση σχεδίου ή έργου με άλλα σχέδια ή έργα.»

Για να διευκρινίσει στο Κεφάλαιο 4, Παράγραφος 2:

«...-πιθανές σωρευτικές επιπτώσεις, λαμβανομένων υπόψη άλλων υφιστάμενων ή προτεινόμενων σχεδίων, προγραμμάτων και στρατηγικών.»

Όπως ξεκάθαρα διατυπώνεται στο παραπάνω απόσπασμα, οι αθροιστικές και συνεργιστικές επιπτώσεις που πρέπει να αξιολογηθούν, δεν αφορούν μόνο υφιστάμενα έργα ή σχέδια αλλά και προτεινόμενα. Στην προκειμένη περίπτωση, **οφείλεται να γίνει εκτίμηση των επιπτώσεων των προτεινόμενων παρεμβάσεων, μαζί με το υπό μελέτη έργο της ηλεκτρικής διασύνδεσης του νησιού της Λέσβου, και της εναέριας γραμμή διασύνδεσης του Υ/Ζ Ζεύξης Νυφίδας με τον Υ/Σ Μυτιλήνης**, που θα διέρχεται μέσα από την ίδια προστατευόμενη περιοχή. Η εκτίμηση αυτή απουσιάζει πλήρως από την υπό διαβούλευση μελέτη.

Κατόπιν τούτων, η αποσπασματική αυτή προσέγγιση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. αντιβαίνει στην αρχή της ενιαίας και ολιστικής εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, όπως κατοχυρώνεται στην Οδηγία 2011/92/ΕΕ και στη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, δυνάμει της αρχής της πρόληψης, ιδίως σε έργα τόσο φαραωνικής κλίμακας που επηρεάζουν ευαίσθητα οικοσυστήματα, όπως εν προκειμένω.

Ενόψει των ανωτέρω, η Υπηρεσία δεν πρέπει να εγκρίνει την υπό κρίση Μ.Π.Ε., πριν υποβληθεί πλήρης και ενιαία μελέτη που να αξιολογεί συνολικά τις περιβαλλοντικές

²² Ανακοίνωση της Επιτροπής (2021/С 437/01) για την Εκτίμηση σχεδίων και έργων σε σχέση με τόπους Natura 2000: Μεθοδολογική καθοδήγηση σχετικά με τις διατάξεις του άρθρου 6 παράγραφος 3 και 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους, [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021XC1028\(02\)#ntr1-C_2021437EL.01000101-E0001](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021XC1028(02)#ntr1-C_2021437EL.01000101-E0001)

επιπτώσεις όλων των επιμέρους έργων λαμβάνοντας υπόψιν και προτεινόμενα άλλα έργα στην περιοχή.

Θ. Έλλειψη Ουσιαστικής Διαβούλευσης

Όπως έχει εκτενώς περιγραφεί προηγουμένως, η υλοποίηση του έργου κατασκευής της δομής της Βάστριας και των συνοδών σε αυτή έργων, ξεκίνησε χωρίς καμία ουσιαστική διαβούλευση. Συνέχισε δε να υλοποιείται παρόλες τις αντιδράσεις και αντιρρήσεις από το σύνολο των φορέων της τοπικής διοίκησης, αλλά και τις δυναμικές αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας. Οι υπό διαβούλευση μάλιστα παρεμβάσεις έρχονται ενώ μεγάλος μέρος των εργασιών έχουν ήδη πραγματοποιηθεί (χωματουργικές εργασίες για την εγκατάσταση του φωτοβολταϊκού σταθμού και της οδού διαφυγής, αποξηλώσεις δέντρων σε περιοχή NATURA, κ.λ.π.) ακυρώνοντας ουσιαστικά την έννοια της συμμετοχής του κοινού όπως προβλέπει η Συνθήκη του Άαρχους. Η απουσία ουσιαστικής διαβούλευσης στερεί από τις τοπικές κοινωνίες και τις οργανώσεις πολιτών το δικαίωμα να επηρεάσουν τον σχεδιασμό του έργου και να διασφαλίσουν την προστασία του περιβάλλοντος και της ζωής.

Έχει επανειλημμένα αποδειχθεί ότι τέτοιας εκτάσεως παρεμβάσεις, αντίθετες στην τοπική βούληση δεν μπορούν να ευδοκιμήσουν, με απρόβλεπτες συνέπειες ως προς τη συνέχιση λειτουργίας των έργων, τη ζωή και την ασφάλεια των διαμενόντων, εργαζόμενων και κατοίκων στην περιοχή και τη μεταξύ αυτών κοινωνική συνοχή, και φυσικά προς το περιβάλλον.

Λόγω της σοβαρότητας των επιπτώσεων που προκύπτουν από την εν λόγω εσφαλμένα σχεδιασμένη, καλούμε την υπηρεσία σας να το λάβει σοβαρότατα υπόψιν και όπως αρνηθεί την έγκριση της υπό διαβούλευση Μ.Π.Ε. και για τον λόγο αυτό.

Συμπέρασμα

Η ΜΠΕ για τη Βάστρια παρουσιάζει σοβαρότατες ελλείψεις και παραλείψεις που καθιστούν αδύνατη την υπεύθυνη έγκρισή της. Το έργο έχει ήδη προκαλέσει ανεπανόρθωτες βλάβες στο φυσικό περιβάλλον, ενώ η απουσία ολοκληρωμένου σχεδίου πυρασφάλειας, επαρκούς διαχείρισης υδάτων και λυμάτων, καθώς και η κατασκευή οδού μέσα σε προστατευόμενη περιοχή συνιστούν πολλαπλές παραβάσεις του περιβαλλοντικού και ανθρωπιστικού δικαίου. Ζητούμε την άμεση διακοπή της διαδικασίας έγκρισης της υπό διαβούλευσης ΜΠΕ, την εκπόνηση νέας, ανεξάρτητης ολικής μελέτης και τη διασφάλιση ότι καμία δομή δεν θα λειτουργήσει σε συνθήκες που θέτουν σε κίνδυνο ανθρώπινες ζωές και το περιβάλλον της Λέσβου.

ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΛΟΓΟΥΣ

ΑΙΤΟΥΜΑΣΤΕ

Η Διεύθυνση Περιβαλλοντικού & Χωρικού Σχεδιασμού Βορείου Αιγαίου της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αιγαίου να υιοθετήσουν τις παρούσες απόψεις μας και να αρνηθούν την έγκριση της υπό διαβούλευση Μελέτης λόγω των προαναφερθεισών νομικών και ουσιαστικών πλημμελειών της.

Μυτιλήνη, 10.12.2025

Ο εκπρόσωπος

Σπύρος Β. Γαληνός- MSc Περιβαλλοντολόγος

Τζ. Αριστάρχου 51, Μυτιλήνη

ΤΗΛ.: 697 47 37 750

EMAIL: sgalinos@cpt.org

Παράρτημα

